

Urban Krzyżanowski

1907-1985

Absolwent Wydziału Mechanicznego z 1927 r., działacz związkowy, inżynier budownictwa okrętowego, publicysta.

Urodził się 16 lutego 1907 r. w Warszawie (rodzice Bolesław i Sabina z Olszewskich). Miał osiem lat gdy zmarł ojciec. W 1916 r. rozpoczął naukę w Gimnazjum Zgromadzenia Kupców miasta Warszawy, ale matki nie było stać na dalsze czesne, zmuszony był więc zdawać ponownie egzamin do pierwszej klasy państwowego Królewsko-Polskiego Gimnazjum im. Stefana Batorego. Była to szkoła bezpłatna o profilu matematyczno-przyrodniczym, posiadająca własne pismo „Ku Słońcu” i Urban Krzyżanowski został członkiem zespołu redakcyjnego.

Po zdaniu matury wstąpił w 1924 r. do Szkoły Morskiej w Tczewie na Wydział Mechaniczny, zaangażował się w działalność Bratniej Pomocy, latem 1925 r. odbył letnią praktykę na szkolnym parowcu „Kopernik”. Latem następnego roku pracował w fabryce Maszyn i Odlewów Orthwein, Karasiński i S-ka pod Warszawą (należącej do rodziny szkolnego kolegi Ludwika Kazimierza Orthweina – abs. WN z 1922 r.).

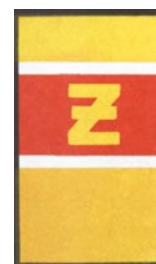
Szkołę ukończył w 1927 r. i szybko udało mu się zdobyć pracę na holowniku „Orkan” tczewskiego Towarzystwa Wisła – Bałtyk. Jesienią otrzymał angaż w Żegludze Polskiej, pływał najpierw na przybrzeżnym pasażerskim statku s/s „Gdynia”, następnie na s/s „Tczew” został asystentem Michała Kisielewskiego (abs. z 1923 r.). Zimą 1929 r. statek (jeden z wielu tej srogiej zimy) został przykuty do lodu na 45 dni. W tym samym roku Urban Krzyżanowski awansował na II mechanika, a w 1933 r. – na I mechanika¹.

W 1938 r. został sekretarzem, później prezesem, utworzonego w marcu 1938 r., Związku Oficerów Mechaników PMH². Na początku 1939 r. podjął współpracę z redakcją, wychodzącego od lutego tego roku, Miesięcznika Oficerów Polskiej Marynarki Handlowej „Praca na Morzu”. Siedzibą redakcji była Państwowa Szkoła Morska, wydawcą Jan Stępień (abs. WM z 1929 r.), re-

daktorem odpowiedzialnym za dział ogólny, pokładowy i satyrę – Bronisław Gubała (abs. WN z 1930 r.), za dział techniczny – Brunon Ptaszek.

Wybuch wojny zastał Urbana Krzyżanowskiego na s/s „Hel” w Londynie, dokąd statek, na polecenie armatora, wszedł kilka dni wcześniej. Przez dwa miesiące pozostawał w porcie angielskim, a na przełomie 1939 i 1940 r. rozpoczął wojenne pływanie do portów francuskich i brytyjskich.

Po zejściu z „Helu” w Londynie włączył się do pracy nad organizacją Związku Kapitanów, Oficerów Pokładowych, Maszynowych i Radiotelegrafistów PMH, kontynuując akcję Michała Leszczyńskiego (abs. WN z 1928 r.). Związek został zarejestrowany w Anglii, przewodniczącym komitetu założycielskiego, a następnie sekretarzem, był Michał Leszczyński. Gdy w 1941 r. odszedł na dłuższy urlop, Urban Krzyżanowski został w jego miejsce sekretarzem.

1 „Dziennik Bydgoski” 23.04.1933, nr 94, s. 4.

2 Hasło *Związek Oficerów Mechaników PMH*, oprac. Ryszard Toczek, [w:] *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006.

3 List Józefa Dąbkowskiego z 20.11.1970, w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/2978, s. 259.

„Rannych kolegów widzę na listach jeńców i Urbana krzątającego się, ażeby wysłać im paczki do niewoli. Widzę go również przy opracowywaniu warunków pracy na morzu”³ – przypominał po latach Józef Dąbkowski (abs. WN z 1933 r.).

Od października 1940 r. do lipca następnego roku pływał na s/s „Lwów”, a po zejściu wrócił do pracy związkowej – osiągnięciem związku było wywalczenie ośmiogodzinnego dnia pracy w porcie.

Od lewej: inż. Urban Krzyżanowski, kpt. Edward Gubała i kpt. Bolesław Mikszta

Od maja do grudnia 1943 r. pływał kolejno na s/s „Poznań”, s/s „Wilno”, s/s „Kraków”, a od stycznia 1944 r. do marca 1946 r. – pod banderą Stanów Zjednoczonych m.in. do Archangielska. Przeszło rok był na Dalekim Wschodzie na morzach wokół Nowej Gwiney oraz przewożąc japońskich jeńców z Filipin do Japonii.

Do Gdyni wrócił w styczniu 1947 r. i pracował w GAL-u na s/s „Borysław”, s/s „Jagiełło”, s/s „Kiliński”. W lutym 1948 r. rozpoczął pracę w Ministerstwie Żeglugi, od grudnia 1948 r. w Urzędzie Morskim w Gdyni, a od października 1951 r. do lipca 1953 r. – w Polskim Rejestrze Statków w Gdańsku.

Za posiadanie wydanych na Zachodzie książek został skazany na 18 miesięcy obozu pracy. Wypuszczony – znalazł zatrudnienie w przedsiębiorstwie połowowym „Arka” i rozpoczął studia. Dyplom inżyniera budownictwa okrętowego otrzymał na Politechnice Gdańskiej w maju 1957 r. i podjął pracę w pionie technicznym Polskich Linii Oceanicznych. Okresowo, w ramach zastępstwa letniego, pływał na „Batorym” i „Tczewie”. W 1961 r. wrócił do Urzędu Morskiego.

W 1966 r. otrzymał nagrodę im. gen. M. Zaruskiego za opowieść „Specjalny pasażer”. W 1974 r. Wydawnictwo Morskie wydało w jego przekładzie książkę Elisa Karlssona „Ostatnie żaglowce”.

Zmarł 28 sierpnia 1985 r. w Gdyni, pochowany jest w Starogardzie Gdańskim.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Ewa Kubasiewicz, *Urban Krzyżanowski*, Gdynia 1978; *Biografie oficerów Polskiej Marynarki Handlowej z II wojny światowej 1939-1945*, oprac. Stanisław Kozak, Gdynia 1989; *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006; „Dziennik Bydgoski” 23.04.1933; korespondencja w zbiorach Sali Tradycji UMG.